

Oleskelulupahakemusten käsittelyn viipyminen

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 27.10.2024 osoittamassaan kantelussa arvostellut oman ja lapsensa perhesideperusteisten oleskelulupahakemusten käsittelyn viipymistä Maahanmuuttovirastossa. Hakemusten käsittely oli kantelun tekohetkellä kestänyt jo yli 15 kuukautta.

SELVITYS

Maahanmuuttovirasto on 17.12.2024 antanut asiasta apulaisoikeuskanslerin pyytämän selvityksen, joka lähetetään kantelijalle tiedoksi tämän päätöksen ohessa.

RATKAISU

Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Ulkomaalaislain (301/2004) 69 a §:n mukaan perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua

hakemuksen jättämisestä. Poikkeuksellisissa olosuhteissa päätös voidaan antaa tiedoksi myöhemmin.

Maahanmuuttoviraston selvitys

Kantelijan oleskelulupahakemus oli tullut vireille 16.6.2023 ja hänen lapsensa oleskelulupahakemus 19.5.2023. Molemmat olivat tunnistautuneet 21.7.2023.

Maahanmuuttovirasto on selvityksessään kertonut käyttävänsä sisäisessä työnjaossaan oleskelulupahakemusten lajittelussa niin sanottua korirakennetta. Sen avulla edistetään hakijoiden yhdenvertaista kohtelua, kun keskenään samantyyppiset hakemukset ohjautuvat samaan koriin. Kantelussa tarkoitettuja oleskelulupahakemuksia oli tarkasteltu esikarsintatoiminnossa 16.8.2023, josta ne oli siirretty eteenpäin käsittelyperusteen mukaiseen koriin odottamaan käsittelyn alkamista. Hakemuksia ei ollut voitu ratkaista esikarsintatoiminnossa, koska oli tarvittu lisäselvityksiä hakijoiden toimeentulosta.

Hakemusten käsittely oli aloitettu 17.4.2024 eli lähes yhdeksän kuukauden kuluttua tunnistautumisesta. Kantelijalle oli tuolloin lähetetty täydennyspyyntö. Kantelija oli toimittanut pyydettyjä selvityksiä 22. ja 23.4.2024. Häneltä oli vielä 18.11.2024 pyydetty lisäselvitystä, joka oli toimitettu samana päivänä, joten lisäselvittäminen ei ollut Maahanmuuttoviraston mukaan käytännössä pidentänyt hakemusten käsittelyaikaa.

Oleskelulupahakemuksiin oli tehty myönteiset päätökset 19.11.2024. Niiden käsittelyaika oli siten ollut lähes 16 kuukautta.

Maahanmuuttovirasto on todennut selvityksessään, että se ei ole onnistunut käsittelemään kyseisiä oleskelulupahakemuksia ulkomaalaislain 69 a §:ssä edellytetyssä yhdeksän kuukauden käsittelyajassa. Lakisääteisen käsittelyajan ylittyminen on aiheutunut perhesidehakemuksia käsittelevän vastuualueen ruuhkautumisesta, joka on näkynyt sekä myöhäisenä käsittelyyn pääsynä että ratkaistavaksi pääsyn viivästymisenä hakemusten siirryttyä ylitarkastajan harkittaviksi. Hakemusten siirto ylitarkastajan ratkaistavaksi oli ollut selvityksen mukaan perusteltua, koska kantelijan ja hänen lapsensa toimeentulon ei ollut voitu katsoa olleen turvattu kyseisellä hetkellä. Viivästymiseen on selvityksen mukaan osittain vaikuttanut myös se, että hakijoiden toimeentulon lähde oli muuttunut kesken hakemusprosessin.

Maahanmuuttovirasto on selvityksessään pahoitellut hakemusten pitkästä käsittelyajasta aiheutunutta haittaa kantelijalle ja hänen perheenjäsenilleen.

Maahanmuuttovirasto on ilmoittanut, että perhesidehakemuksia käsittelevässä prosessissa on tehty loppuvuoden 2024 aikana ruuhkanpurkutoimia, jotka ovat kohdistuneet lakisääteisen käsittelyajan ylittäneisiin hakemuksiin. Se on vielä todennut organisoituneensa vuonna 2024 prosessiohjausmallin mukaisesti. Prosessiohjausmallilla pyritään tehostamaan ja sujuvoittamaan lupakäsittelyä ja varmistamaan riittävät resurssit hakemuskäsittelyn kehittämiseen. Uudistuksen tavoitteena on myös käsittelyaikojen lyhentäminen.

Arviointi

Käsittelyaikojen asianmukaisuutta arvioidaan tapauskohtaisesti asian laadun ja siihen liittyvien yksilöllisten olosuhteiden perusteella. Huomiota kiinnitetään muun muassa asian laajuuteen, vaikeuteen ja käsittelyn edellyttämien toimenpiteiden määrään sekä siihen, onko asian käsittelyssä sellaisia vaiheita, joiden aikana se ei ole edennyt.

Ylimmät laillisuusvalvojat ovat antaneet Maahanmuuttovirastolle useita seuraamuksia hakemusten käsittelyn viipymisestä (viimeksi päätökseni 2.5.2025 dnro [OKV/2003/10/2024](#)).

Kantelussa tarkoitettujen oleskelulupahakemusten käsittely on kestänyt lähes 16 kuukautta, mitä pidän jo lähtökohtaisesti hakijoiden kannalta kohtuuttoman pitkänä aikana. Hakemuksia ei ollut käsitelty ulkomaalaislain 69 a §:ssä säädettyssä yhdeksän kuukauden enimmäiskäsittelyajassa, joka Maahanmuuttoviraston selvityksestä ilmenevän perusteella oli ylittynyt jo siinä vaiheessa, kun hakemukset oli otettu virastossa käsiteltäviksi. Käsittelyaika on ollut säädettyyn enimmäiskäsittelyaikaan nähden yli puolitoistakertainen.

Maahanmuuttoviraston selvityksestä käy ilmi, että asian käsittelyssä on ollut lähes yhdeksän ja seitsemän kuukauden mittaiset tauot, joiden aikana ei ole tehty käsittelytoimia. Arvioin asiasta käytettävissäni olevan selvityksen perusteella, että hakemusten käsittely on paitsi ylittänyt laissa säädetyn enimmäiskäsittelyajan myös aiheettomasti viivästynyt.

Maahanmuuttovirasto on selvityksessään vedonnut muun ohella viraston yleisesti ruuhkautuneeseen työtilanteeseen. Resurssivajetta ei ole laillisuusvalvonnassa lähtökohtaisesti pidetty laillisesti hyväksyttävänä syynä hakemusten käsittelyn viivästymiseen. Viranomaisen tulee tehokkaalla työnjohdolla, työnteen organisoinnilla ja toimintatapojen kehittämisellä sekä muilla käytettävissään olevilla työkulkua kohentavilla keinoilla vaikuttaa omaan toimintaansa niin, että lakia kyetään noudattamaan ja asiat saadaan käsiteltyä ilman aiheetonta viivytystä.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kantelijan ja hänen lapsensa perhesiteen perusteella tehtyjen oleskelulupahakemusten käsittely Maahanmuuttovirastossa oli aiheettomasti viivästynyt. Käsittelyaika on kantelijan kannalta ollut kohtuuttoman pitkä ja ylittänyt merkittävästi asiaryhmälle laissa säädetyn enimmäiskäsittelyajan.

Kiinnitän Maahanmuuttoviraston huomiota oleskelulupahakemusten viivytyksettömään käsittelyyn.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Elina Nyholm